

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7MCdo/13/2014
Identifikačné číslo spisu:	1106222774
Dátum vydania rozhodnutia:	25.11.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Lubor Šebo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:1106222774.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa T. C., bytom N. proti odporkyni Allianz - Slovenská poisťovňa, a. s., so sídlom v Bratislave, Dostojevského rad č. 4, o náhradu škody z ublíženia na zdraví a o zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 19 C 59/2006, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 25. júla 2013 sp. zn. 9 Co 513/2012, takto

rozhodol:

Mimoriadne dovolanie o d m i e t a .

Navrhovateľovi nepriznáva náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní.

Odôvodnenie

Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 13. apríla 2012 č. k. 19 C 59/2006 - 186 zaviazal odporkyňu zaplatiť navrhovateľovi titulom bolestného sumu 3.246,40 Eur s úrokom z omeškania vo výške 7 % ročne zo sumy 9.487,- Eur od 17. júla 2006 do 8. augusta 2006 a zo sumy 3.246,40 Eur od 17. júla 2006 do zaplattenia, všetko do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. Ďalej odporkyňu zaviazal zaplatiť navrhovateľovi titulom sťaženia spoločenského uplatnenia a jeho mimoriadneho zvýšenia sumu 31.317,97 Eur s úrokom z omeškania vo výške 7 % ročne zo sumy 52.214,21 Eur od 17. júla 2006 do 8. augusta 2006 a zo sumy 15.664,26 Eur od 17. júla 2006 do zaplattenia, všetko do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. Zároveň rozhodol, že o trovách konania rozhodne po právoplatnosti rozsudku vo veci samej samostatným uznesením. V odôvodnení uviedol, že navrhovateľ utrpel 15. novembra 2004 vo veku 28 rokov ťažký úraz autohaváriou, následkom ktorého utrpel trieštivú zlomeninu tela stavca C5 (priateho krčného stavca) s posunom kostných úlomkov do miechového kanála s poranením miechy, ochrnutím všetkých štyroch končatín (kvadruplégia), ktoré zranenie malo za následok trvalú invaliditu. Po právnej stránke prvostupňový súd rozhodnutie odôvodnil § 420 ods. 1, § 441, § 444 Občianskeho zákonníka, § 4 ods. 1, 2, § 15 ods. 1 zákona č. 318/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Liečba zranenia trvala od 15. novembra 2004 do 27. apríla 2005, kedy bol prepustený z ústavného ošetrovania Národného rehabilitačného centra Kováčová. Počas liečenia sa podrobil infúznej a transfúznej liečbe, štyrom

operačným zákrokom, pľúcnej ventilácii, bol dlhodobo imobilizovaný pre potrebu opakovaných a náročných operácií krčnej chrbtice, trpel vznikom preležanín na pravej nohe, infekciami močových ciest, inkontinenciou, narušenou termoreguláciou, psychickými útrapami. Úraz zanechal na navrhovateľovi trvalé následky, je imobilný, plne odkázaný na invalidný vozík, na pomoc druhých pri vykonávaní základných hygienických potrieb, nevie udržať moč a stolicu, v rukách nemá úchop, má značné obmedzenie v sexuálnom živote. Súd určil mieru spoluzavinenia v rozsahu 30 %. Pri náhrade škody na zdraví titulom bolestného vychádzal z bodového ohodnotenia bolestného určenej súdnym znalcom MUDr. Šúthom v ZP č. 43/2009 vo výške 1290 bodov x 316,50 Eur/1 bod (2 % z priemernej mesačnej mzdy za rok 2004), čo činilo 13.553,- Eur a po zohľadnení 30 % spoluzavinenia bolestné tak činí 9.487,- Eur. Odporkyňa poskytla 8. augusta 2006 plnenie titulom bolestného vo výške 6.240,60 Eur, čo do celkového nároku navrhovateľa započítal. Pokiaľ ide o sťaženie spoločenského uplatnenia zaviazal odporkyňu na jeho úhradu vrátane jeho mimoriadneho zvýšenia o 30 % po zohľadnení miery spoluzavinenia navrhovateľa na škodu v rozsahu 30 %. Vychádzal z bodového ohodnotenia určeného súdnym znalcom MUDr. Šúthom v ZP č. 49/2009 vo výške 7.100 bodov x 316,50 Eur/1 bod, čo činilo 74.591,71 Eur. Po zohľadnení spoluúčasti navrhovateľa a po započítaní plnenia poskytnutého odporkyňou vo výške 36.560,50 Eur, zaviazal odporkyňu na zaplatenie 15.653,71 Eur. O príslušenstve k istine rozhodol podľa § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

Okresný súd Bratislava I doplnujúcim rozsudkom z 8. augusta 2012 č. k. 19 C 59/2006 - 215 rozhodol tak, že vo zvyšku uplatneného nároku na náhradu škody na zdraví žalobu zamietol. Odporkyňu zaviazal zaplatiť na účet Okresného súdu Bratislava I súdny poplatok vo výške 2.073,50 Eur do troch dní od právoplatnosti doplnujúceho rozsudku.

Na odvolanie odporkyne, ktoré smerovalo proti výroku v časti úroku z omeškania za mimoriadne zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia priznaného zo sumy 15.664,26 Eur vo výške 7 % ročne od 17. júla 2006 do zaplatenia a odvolanie navrhovateľa, ktoré smeroval len proti zamietajúcej časti rozsudku Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 25. júla 2013 sp. zn. 9 Co 513/2012 odmietol odvolanie navrhovateľa a rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti týkajúcej sa úrokov z omeškania vo výške 7 % zo sumy 15.664,26 Eur od 17. júla 2006 do zaplatenia potvrdil. Dovolanie navrhovateľ odmietol podľa § 218 ods. 1 písm. b/ O. s. p. z dôvodu, že navrhovateľ podal voči rozsudku súdu prvého stupňa odvolanie v jeho zamietajúcej časti, ale predmetný rozsudok výrok o zamietnutí návrhu vo zvyšnej časti neobsahoval. O zamietnutí návrhu nad súdom priznanú časť 3.983,27 Eur rozhodol súd prvého stupňa doplniacim rozsudkom z 8. augusta 2012 č. k. 19 C 59/2006 - 215, ktorý rozsudok ale navrhovateľ nenapadol. Pokiaľ ide o odvolanie odporkyne konštatoval, že rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti je vecne správny a preto podľa § 219 ods. 1 O. s. p. ho potvrdil.

Na podnet odporkyne podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len („generálny prokurátor“) mimoriadne dovolanie proti výroku 2. rozsudku Okresného súdu Bratislava I z 13. apríla 2012 č. k. 19 C 59/2016 - 186 v časti týkajúcej sa úrokov z omeškania vo výške 7 % ročne zo sumy 15.664,26 Eur od 17. júla 2006 do zaplatenia v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 25. júla 2013 č. k. 9 Co 513/2012 - 233 v potvrdzujúcej časti s odôvodnením, že bol nimi porušený zákon. Obom súdom vytkol, že úroky právne posúdili v rozpore so zákonom. Uviedol, že pohľadávka pri zvýšení náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia nevzniká zo zákona, keďže o jej vzniku môže rozhodnúť súd podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z., pokiaľ nevznikne na základe dohody účastníkov podľa § 6 ods. zákona č. 437/2004 Z. z.. V danom prípade pohľadávka na zvýšení náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia nevznikla na základe dohody účastníkov, ale až na základe rozhodnutia súdu.

Navrhovateľ a ani odporkyňa sa k mimoriadnemu dovolaniu nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O. s. p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s § 243a ods. 1 O. s. p.) preskúmal napadnuté rozhodnutie v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie treba odmietnuť.

Podľa § 243e ods. 1 O. s. p. ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f O. s. p.), a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie. Podľa § 243f ods. 1 O. s. p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 O. s. p.).

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že systém opravných prostriedkov zakotvený v právnom poriadku zmluvnej strany Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) musí byť v súlade s požiadavkami čl. 6 Dohovoru. ESLP v rámci svojej rozhodovacej praxe už viackrát konštatoval porušenie čl. 6 Dohovoru vtedy, keď k nariadeniu opätovného preskúmania veci došlo výlučne z dôvodu existencie odlišného právneho posúdenia veci oproti právnemu názoru vnútroštátnych súdov, ktoré vec s konečnou platnosťou prerokovali a meritórne rozhodli (porovnaj *Roseltrans proti Rusku* z roku 2005). Opakovane tiež zdôraznil, že v záujme právnej istoty by právoplatné rozsudky mali vo všeobecnosti zostať nedotknuté a k ich zrušeniu by malo dochádzať iba pre účely nápravy zásadných väd [viď napríklad *Abdullayev proti Rusku* (rozsudok z roku 2010)], resp. závažných pochybení [viď *Sutyazhnik proti Rusku* (rozsudok z roku 2009)]. Za takú vadu alebo pochybenie však nemožno v žiadnom prípade považovať to, že na predmet konania existujú dva odlišné právne názory.

Zároveň ESLP opakovane dospel - na základe sčasti odlišných úvah aj k názoru, že k porušeniu čl. 6 Dohovoru dochádza tiež vtedy, ak je právoplatné a záväzné rozhodnutie súdu zrušené v rámci mimoriadneho prieskumu, ktorý presadil taký subjekt odlišný od účastníkov konania, len na úvahe ktorého bolo posúdenie vhodnosti alebo potreby podania mimoriadneho opravného prostriedku iniciujúceho tento mimoriadny prieskum. Inštitút veľmi podobný mimoriadnemu dovolaniu upravenému v Občianskom súdnom poriadku bol predmetom skúmania a následnej kritiky ESLP vo veci *Tripon proti Rumunsku* (rozsudok z roku 2008). V tomto rozhodnutí ESLP konštatoval, že v skúmanom prípade prokurátor nekonal na základe vlastnej iniciatívy, ale konal na základe žiadosti jednej zo strán sporu. ESLP zásah prokurátora do takéhoto súkromnoprávneho súdneho konania označil za priťažujúci faktor, pretože, hoci tento štátny úradník konal na základe podnetu účastníka súdneho konania, podanie mimoriadneho dovolania bolo ponechané výlučne na voľnej úvahe prokurátora. ESLP v danej veci preto dospel k záveru, že zrušenie dotknutého právoplatného a záväzného rozhodnutia porušilo sťažovateľovo právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Aj aktuálne rozhodnutia ESLP z 9. júna 2015 vydané vo veciach proti Slovenskej republike (*DRAFT-OVA*, a. s., *PSMA*, s. r. o. a *COMPCAR*, s. r. o.) pripomínajú význam a obsah princípu rovnosti zbraní a princípu právnej istoty, s ktorými bezprostredne súvisí otázka záväznosti, nezrušiteľnosti a dôveryhodnosti právoplatných súdnych rozhodnutí, ktoré boli napadnuté z iniciatívy generálneho prokurátora vyjadrenej podaním mimoriadneho dovolania.

Uvedené závery ESLP zohľadnilo aj plénum Ústavného súdu súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Vzhľadom na prípady nejednotnosti senátov ústavného súdu pri riešení otázky prípustnosti mimoriadneho dovolania proti rozhodnutiu súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť a záväznosť, pristúpilo 18. marca 2015 k zjednoteniu rozhodovania senátov ústavného súdu a pod sp. zn. PL. z. 3/2015 prijalo zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Rešpektujúc princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím, zohľadňujúc princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako i výnimočnosť mimoriadneho dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podávaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky, je jeho prípustnosť v civilnom konaní akceptovateľná za podmienky vyčerpania všetkých zákonom dovolených riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k dispozícii a ktoré mohol účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov.“

Vyššie uvedené naznačuje, ako tieto súdne orgány (ESLP a ústavný súd), oprávnené za splnenia určitých predpokladov zrušiť aj rozhodnutie najvyššieho súdu, budú rozhodovať v skutkovo a právne podobných veciach, v ktorých generálny prokurátor podá mimoriadne dovolanie napriek tomu, že mimoriadnemu dovolaniu nepredchádzalo využitie všetkých dostupných riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov účastníkom, ktorý podal podnet na mimoriadne dovolanie.

Doterajšia rozhodovacia prax najvyššieho súdu v obdobných prípadoch sa v zásade riadila stanoviskom Občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) pod č. 36/2008. Právna veta tohto stanoviska znie: „Podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom nie je podmienené využitím riadneho opravného prostriedku účastníkom konania. Mimoriadnym dovolaním v zmysle ustanovenia § 243e O. s. p. môže generálny prokurátor napadnúť aj právoplatné rozhodnutie súdu prvého stupňa“.

Je zrejmé, že stanovisko R 36/2008 vychádza zo záverov, ktoré v súčasnosti nie sú súladné s vyššie spomenutými rozhodnutiami ESLP a zjednocujúcim stanoviskom ústavného súdu. Podľa právneho názoru vec prejednávajúceho senátu je tým daný vážny dôvod opätovne sa - a to aj s odstupom času a pri (zatiaľ) nezmenenej právnej úprave - vrátiť k otázke, či snaha presadiť vecnú správnosť a spravodlivosť konečného meritérneho rozhodnutia vyneseneho v občianskom súdnom konaní bez ohľadu na nezmeniteľnosť a záväznosť súdneho rozhodnutia, ktorá mala určujúci význam pri prijímaní stanoviska R 36/2008, má aj naďalej v plnom rozsahu opodstatnenie vtedy, keď sa mimoriadne dovolanie podáva v prospech účastníka, ktorý sám nevyužil všetky dostupné opravné prostriedky. V preskúmvanej veci sa senát 3 C najvyššieho súdu, ktorý koná a rozhoduje v tejto veci, odchyľuje od stanoviska R 36/2008 s vedomím, že k samotnému „prekonaniu“ tohto stanoviska môže dôjsť iba osobitným procesom predpokladaným v § 21 ods. 3 písm. a/ zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Povinnosť vyčerpať prostriedok nápravy, a to aj v prípade pochybnosti o jeho účinnosti, vyplýva z ustálenej judikatúry ESLP (Van Oosterwijck proti Belgicku, rozsudok z roku 1980). Účastník konania je povinný vyčerpať všetky dostupné opravné prostriedky až po najvyššiu úroveň do takej miery, do akej je možné rozumne predpokladať, že ten - ktorý opravný prostriedok, oprávnenie podať ktorý účastník má, je (aspoň) potenciálne spôsobilý podstatne ovplyvniť rozhodnutie v merite veci. Osobný názor účastníka konania na účinnosť alebo neúčinnosť konkrétneho riadneho alebo mimoriadneho opravného prostriedku nie je významný. Právomoc vyhodnotiť, či boli využité všetky dostupné opravné prostriedky, náleží ex officio súdu, ktorý rozhoduje o tomto opravnom prostriedku.

Prípustnosť dovolania vymedzuje Občiansky súdny poriadok stanovením jednak určitých objektívnych znakov rozhodnutia [§ 238 O. s. p. (pokiaľ ide o rozsudok odvolacieho súdu) a § 239 O. s. p. (pokiaľ ide o uznesenie odvolacieho súdu)], jednak objektívnym zadenovaním závažných procesných väd uvedených v § 237 ods. 1 O. s. p.. Vzhľadom na to, že na procesné vady konania taxatívne vymenované v § 237 ods. 1 O. s. p. je dovolací súd povinný prihliadať ex lege (viď § 242 ods. 1 O. s. p.) vždy - teda bez ohľadu na to, či boli alebo neboli v dovolaní namietané, je opodstatnený záver, že v zásade každé dovolanie podané v občianskom súdnom konaní proti rozhodnutiu odvolacieho súdu (s výnimkou exekučného konania - viď § 237 ods. 2 O. s. p.) otvára priestor pre posúdenie správnosti niektorých aspektov procesného postupu súdu, ktorý vydal dovolaním napadnuté rozhodnutie a tým zároveň dáva určité vyhliadky na úspech dovolateľa v konaní o dovolaní. Každé dovolanie je teda v tomto zmysle potenciálne spôsobilé podstatne ovplyvniť rozhodnutie v merite veci.

Postup účastníka občianskeho súdneho konania, ktorý mal v určitom prípade možnosť napadnúť rozhodnutia súdov odvolaním alebo dovolaním, uvedenú možnosť ale nevyužil, i keď tieto opravné prostriedky mali potenciál podstatne ovplyvniť rozhodnutie súdu, sa priedi zásade „vigilantibus iura scripta sunt“ zdôrazňujúcej procesnú povinnosť účastníka vyvinúť vlastnú aktivitu a iniciatívu tak, aby sám svojimi procesnými úkonmi riadne, včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou sledoval ochranu svojich subjektívnych práv. Pokiaľ účastník konania zostane v naznačenom smere pasívny, je

(neskoršia) aktivita generálneho prokurátora vyúsťiaca do podania mimoriadneho dovolania neprípustná a nemôže mať procesné dôsledky predpokladané Občianskym súdnym poriadkom v ustanoveniach § 243e až § 243j O. s. p. Aj ústavný súd už dávnejšie konštatoval, že „ak účastník konania mohol podať dovolanie a neurobil tento procesný úkon, nemá už žiadnu možnosť dosiahnuť podnetom podanie mimoriadneho dovolania“ (viď PL. ÚS 57/99).

V danom prípade prebehlo štandardné dvojstupňové konanie, v ktorom mala odporkyňa možnosť realizovať svoje procesné oprávnenia. Zo spisu nevyplyva, že by sama náležite chránila svoje práva a konala dostatočne predvídavo, starostlivo a obozretne. Odporkyňa nepodala dovolanie proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 25. júla 2013 sp. zn. 9 Co 513/2012.

V zmysle vyššie uvedeného výkladu najvyššieho súdu to znamená, že sama nevyužila dostupný mimoriadny opravný prostriedok, ktorý mala k dispozícii a ktorý bol potenciálne spôsobilý podstatne ovplyvniť rozhodnutie v merite veci. Vzhľadom na pasivitu samotnej odporkyne pri včasnej ochrane jej práv je procesne neprípustná dodatočná aktivita generálneho prokurátora, ku ktorej došlo podaním mimoriadneho dovolania podnecovaného odporkyňou.

Z týchto dôvodov najvyšší súd odmietol mimoriadne dovolanie ako procesne neprípustné (§ 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s ustanoveniami § 243b ods. 5 O. s. p. a § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p.).

Generálnemu prokurátorovi v konaní o mimoriadnom dovolaní nemôže byť uložená povinnosť nahradiť trovy konania. Povinnosť nahradiť trovy konania v konaní o mimoriadnom dovolaní má ten, kto podal podnet na podanie mimoriadneho dovolania (viď § 148a ods. 1 a 2 O. s. p.). V danom prípade dala podnet na mimoriadne dovolanie odporkyňa. Navrhovateľ v konaní o mimoriadnom dovolaní nepodal návrh na priznanie náhrady trov konania; najvyšší súd mu vzhľadom na to nepriznal náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní (§ 243i ods. 2 O. s. p. a § 151 ods. 1 O. s. p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.